

Anàlisi

Antoni Segura i Mas

Historiador

LA FRACTURA DELS ESTATS UNITS

En una transmissió de poders insòlita, celebrada en absència del president sortint i sota l'amenaça d'assalts armats contra els capitolis de diferents estats del país, Joe Biden pren possessió dimecres com a 46è president dels Estats Units. Dues setmanes abans, hordes d'extrema dreta i del supremacisme blanc assaltaven tumultuàriament i amb violència el Congrés, amb la connivència o l'empatia de part de la policia del Capitoli, la passivitat de l'FBI i la complicitat presidencial. Eren imatges més pròpies d'una república bananera que no pas de la democràcia més antiga del món: "Who's the banana republic now?" "Qui és la república bananera ara?", titulava el *Daily Nation* de Kènia el 8 de gener. I els vàndals que per unes hores es van apoderar i destrossar algunes dependències del Congrés ho feien en nom de la llibertat, la democràcia i la Constitució, convençuts que existeix una conspiració internacional liderada per dirigents demòcrates, magnats financers (George Soros) i de les noves tecnologies (Mark Zuckerberg), membres de l'establishment de Washington, el papa Francesc, per descomptat Barack Obama i Hillary Clinton i una xarxa internacional de pederastes que pretenen implantar el comunisme als Estats Units i anorrear les llibertats que portaven com el bé més preuat els "pares peregrins" arribats amb el *Mayflower* a les costes de Massachusetts l'11 de novembre del 1620. I bona part dels 74 milions de votants de Donald Trump, inclosos alguns alts dirigents republicans, estan convençuts que la conspiració existeix. Així doncs, el problema de fons a què s'enfronten Biden i Kamala Harris

després del mandat de Trump és que grups supremacistes i d'extrema dreta com Proud Boys, National Socialist Club (neonazi) i esglésies evangèliques independents ultraconservadores (el 5 de gener, el grup de nacionalistes cristians Jericho March va organitzar marxes al voltant del Capitoli –com Josué i els israelites al voltant de la Jericó bíblica– per pregar per la derrota de les forces "fosques i corruptes" –els globalistes, socialistes, comunistes i liberals– que havien robat l'elecció al president ungit de Déu) tenen avui el suport d'un 25% dels votants republicans, la qual cosa fa quatre anys era impensable. Més greu encara, segons les enquestes de CBS News/YouGov i PBS Newshour/Marist College, publicades per *The Washington Post* el 13 de gener, tot i que la majoria de ciutadans (un 87%) i de republicans (un 79%) desaproven l'assalt al Capitoli, un 21% de republicans aproven els que van entrar violentament al Congrés, un 43% descriu la seva acció com "patriotisme", un 50% com a "defensa de les llibertats" i un 47% creuen que va ser "una protesta legítima" (<https://www.washingtonpost.com/politics/2021/01/13/lurking-beneath-surface-gop-plenty-sympathy-those-who-stormed-capitol/>). És, per tant, també molt greu el problema a què s'enfronta el Partit Republicà, perquè el supremacisme blanc, que pren com a símbol identitari la bandera confederal, s'oposa radicalment al llegat d'Abraham Lincoln, el president republicà que va abolir l'esclavitud en el decurs de la guerra civil (1861-65). En definitiva, políticament Trump s'ha acabat, però les llavors del trumpisme han arrelat amb força i

El president dels Estats Units, Joe Biden, jurant el càrrec en un acte a Washington. A sota, la desfilada passant per davant de la Casa Blanca

ANDREW HARNIK / JUSTIN LANE

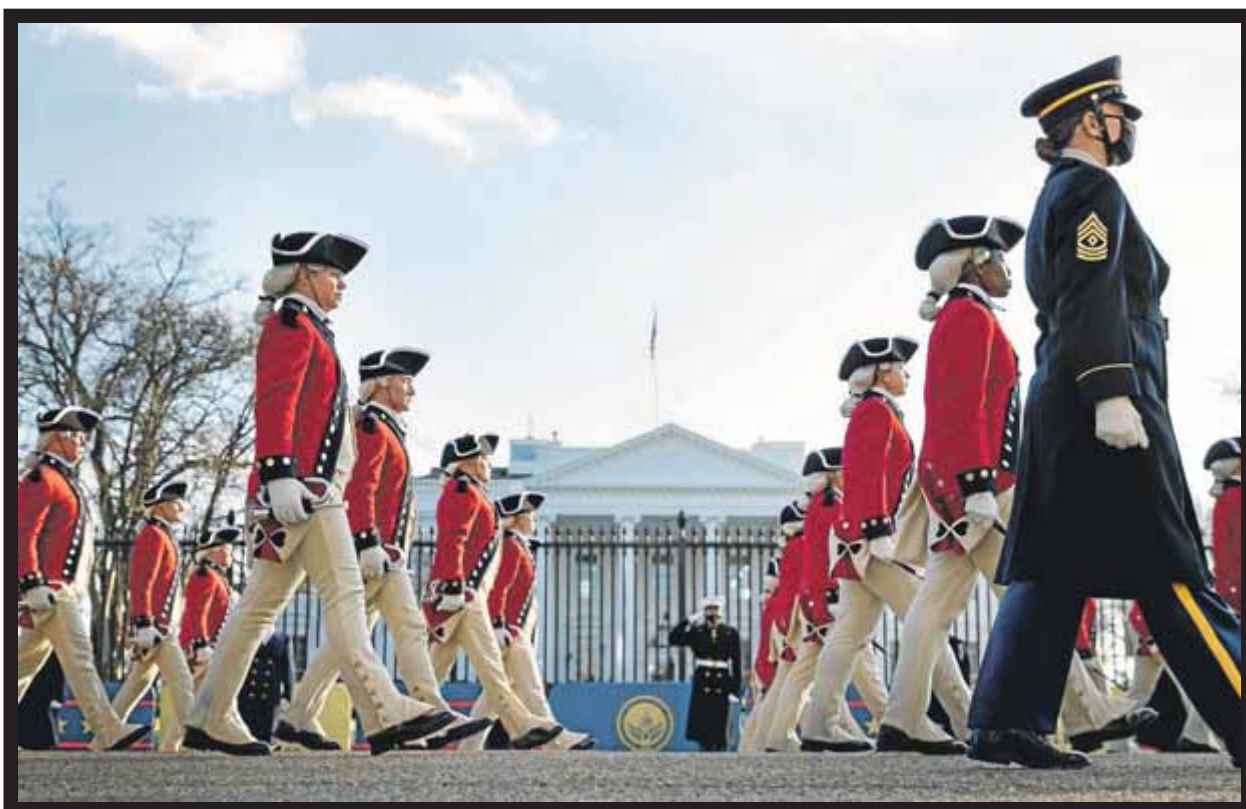
han provocat una fractura sociopolítica que serà molt difícil de tancar. El que ha estat a punt de succeir als Estats Units s'assembla molt al que està passant a Hongria (i en part a Polònia) i que el 1997 Fareed Zakaria definia com a democràcies il·liberals, és a dir, "règims elegits democràticament, sovint reelegits o reafirmats mitjançant referèndums, que ignoren diàriament els límits constitucionals del seu poder i priven els seus ciutadans de drets i llibertats bàsics".

Biden haurà de fer front, també, a una economia que en els darrers mesos s'ha deteriorat, amb una destrucció de llocs de treball com no es donava des de l'inici de la pandèmia, que ja ha ocasionat més de 400.000 morts (a causa de la desastrosa gestió de Trump, els Estats Units són el país amb més morts, seguit del Brasil, amb més de 220.000 víctimes, on governa Jair Bolsonaro, un deixeble avantatjat seu). Com a mesura de xoc immediata, Biden promet destinar 1,9 bilions de dò-

lars per combatre l'emergència sanitària i evitar la recessió: 1 bilió en xecs directes de 1.400 dòlars a les famílies i 440.000 milions en ajudes a les petits i mitjanes empreses. La situació és tan delicada que el *Foreign Affairs* d'aquest mes es pregunta en el títol si es pot recuperar Amèrica. La resposta és que Biden pot guanyar legitimitat i respecte controlant la pandèmia, combatent la corrupció, reobrint els Estats Units al món (retornar a l'Acord de París sobre el canvi climàtic, revertir les polítiques migratòries més controvertides, recuperar el diàleg transatlàntic, repensar la seguretat sanitària mundial per evitar futures catàstrofes, redefinir les relacions amb la Xina i les polítiques a l'Orient Mitjà...) i impulsant un pla econòmic en dues etapes, amb mesures immediates com el

Les llavors del trumpisme arrenen amb força i han provocat una ferida sociopolítica difícil de tancar

pla de xoc anunciat per ajudar els aturats i afavorir la recuperació i reformes estructurals més àmplies per recuperar el terreny perdut aquests anys per l'economia nord-americana. Sens dubte, però, la tasca més difícil i incerta quant als resultats, és recosir un país molt fracturat per les diferències racials i religioses, on no tothom assumeix la llei de drets civils del 1964. En aquest escenari, els demòcrates han captat el suport i el vot dels afroamericans, dels hispans (tret de minories anticomunistes -sobretot cubans- i xicanos de segona o tercera generació, sovint molt conservadors) i, en general, de les dones i de gran part dels professionals liberals i empresaris de les ciutats litorals, però han menystingut els treballadors pobres blancs i els petits i mitjans empresaris més castigats per la globalització, que van ser captivats fa quatre anys pel populisme de Trump. Convé no oblidar que, tot i perdre les eleccions, el ja expresident va aconseguir 11 milions de vots més que el 2016. Si Biden i Harris fracassen a l'hora de guarir aquesta fractura, d'aquí a quatre anys algú pot recollir de nou el discurs populista de les democràcies il·liberals.